

C/2024/5988

3.10.2024

WYROK TRYBUNAŁU

z dnia 23 maja 2024 r.

w połączonych sprawach E-13/22 i E-1/23

Birgir Þór Gylfason i Jórunn S. Gröndal przeciwko Landsbankinn hf. oraz Elva Dögg Sverrisdóttir i Ólafur Viggó Sigurðsson przeciwko Íslandsbanki hf.

(Ochrona konsumentów – Dyrektywa 2014/17/UE – Zmienne stopy procentowe – Kredyty hipoteczne – Wymogi dotyczące przejrzystości – Dyrektywa 93/13/EWG – Dyrektywa 2008/48/WE – Nieuczciwe postanowienia umowne)

(C/2024/5988)

W połączonych sprawach E-13/22 i E-1/23, Birgir Þór Gylfason i Jórunn S. Gröndal przeciwko Landsbankinn hf. oraz Elva Dögg Sverrisdóttir i Ólafur Viggó Sigurðsson przeciwko Íslandsbanki hf. – WNIOSKI skierowane do Trybunału przez Sąd Rejonowy w Reykjavíku (*Héraðsdómur Reykjavíkur*) i Sąd Rejonowy w Reykjaness (*Héraðsdómur Reykjaness*) na podstawie art. 34 Porozumienia między państwami EFTA w sprawie ustanowienia Urzędu Nadzoru i Trybunału Sprawiedliwości, dotyczące między innymi wykładni i stosowania art. 24 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi oraz art. 10 ust. 2 lit. f) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki, Trybunał w składzie: Páll Hreinsson, prezes, Bernd Hammermann i Ola Mestad (ad hoc) (sędzia sprawozdawca), sędziowie, wydał w dniu 23 maja 2024 r. wyrok zawierający sentencję następującej treści:

1. Art. 24 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi byłby pozbawiony skuteczności, jeżeli z oceny przejrzystości od samego początku wyłączone byłyby inne elementy, wykorzystywane obok wskaźników lub stóp referencyjnych do obliczania stopy oprocentowania kredytu były od samego początku wyłączone z oceny przejrzystości. W związku z tym wymogi art. 24 dotyczące jasności, dostępności, obiektywności i możliwości zweryfikowania mają zastosowanie w każdym przypadku, gdy do obliczenia stopy oprocentowania kredytu stosuje się wskaźnik lub stopę referencyjną.
2. Niezgodna z art. 24 dyrektywy 2014/17 jest sytuacja, w której warunki umowy i informacje przedstawione konsumentowi w ramach umowy o kredyt hipoteczny nie są zrozumiałe pod względem formalnym i gramatycznym lub nie pozwalają przeciętnemu konsumentowi, który jest właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny, na zrozumienie konkretnego funkcjonowania metody stosowanej do obliczania stopy oprocentowania kredytu oraz, w stosownych przypadkach, związku między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych postanowieniach umownych, tak aby konsument ten był w stanie ocenić konsekwencje ekonomiczne, jakie wynikają dla niego z umowy.
3. Art. 5 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że w celu spełnienia wymogu przejrzystości warunku umownego ustalającego zmienną stopę procentową w ramach umowy kredytu hipotecznego warunek ten musi być nie tylko zrozumiały pod względem formalnym i gramatycznym, ale również umożliwiać przeciętnemu konsumentowi, który jest właściwie poinformowany oraz dostatecznie uważny i rozsądny, zrozumienie konkretnego funkcjonowania metody obliczania tej stopy, a tym samym ocenę, na podstawie jasnych i zrozumiałych kryteriów, potencjalnie znaczących konsekwencji ekonomicznych takiego warunku dla jego zobowiązań finansowych. Do sądu krajowego należy ustalenie, czy instytucja finansowa udostępniła konsumentowi wystarczające informacje umożliwiające mu zapoznanie się z konkretnym funkcjonowaniem metody obliczania stopy oraz, w stosownych przypadkach, zrozumienie związku między tym mechanizmem a mechanizmem przewidzianym w innych postanowieniach umownych.

4. Do sądu krajowego należy ustalenie, przy uwzględnieniu kryteriów określonych w art. 3 ust. 1 i art. 5 dyrektywy 93/13, czy w świetle szczególnych okoliczności danego przypadku warunek umowy kredytu hipotecznego o zmiennym oprocentowaniu spełnia wymogi dobrej wiary, równowagi i przejrzystości określone w tej dyrektywie. Oceny nieuczciwości należy dokonywać z uwzględnieniem charakteru towarów lub usług, których dotyczy umowa; obejmuje to wysoki poziom ochrony konsumentów zagwarantowany w obszarze kredytów konsumenckich właściwy dla umów kredytu hipotecznego, jak określono zarówno w orzecznictwie opartym na dyrektywie 93/13, jak i w wymogach dotyczących przejrzystości wynikających z dyrektywy 2014/17.
5. Warunki takie jak te, które są przedmiotem postępowania głównego, należy uznać za nieuczciwe zgodnie z art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13, jeżeli powodują one znaczącą nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron na niekorzyść konsumenta; ustalenie tej kwestii należy do sądu odsyłającego.
6. Do sądów odsyłających należy ustalenie, czy w sprawach, w których toczy się postępowanie główne, nieważność warunków uznanych za nieuczciwe w rozpatrywanych umowach kredytu hipotecznego mogłaby uniemożliwić dalsze obowiązywanie tych umów. Jeżeli stwierdzenie nieważności takich warunków uniemożliwiłoby dalsze obowiązywanie umów, do sądów odsyłających, których art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 nie pozbawia takiego prawa, należy zastąpienie nieuczciwych warunków przepisami prawa krajowego o charakterze uzupełniającym. Jeżeli jednak przedmiotowe umowy mogą nadal obowiązywać bez kwestionowanych warunków, art. 6 ust. 1 dyrektywy nie zezwala sądom odsyłającym na zastąpienie nieuczciwego warunku w umowie kredytu przepisem prawa krajowego o charakterze uzupełniającym.
